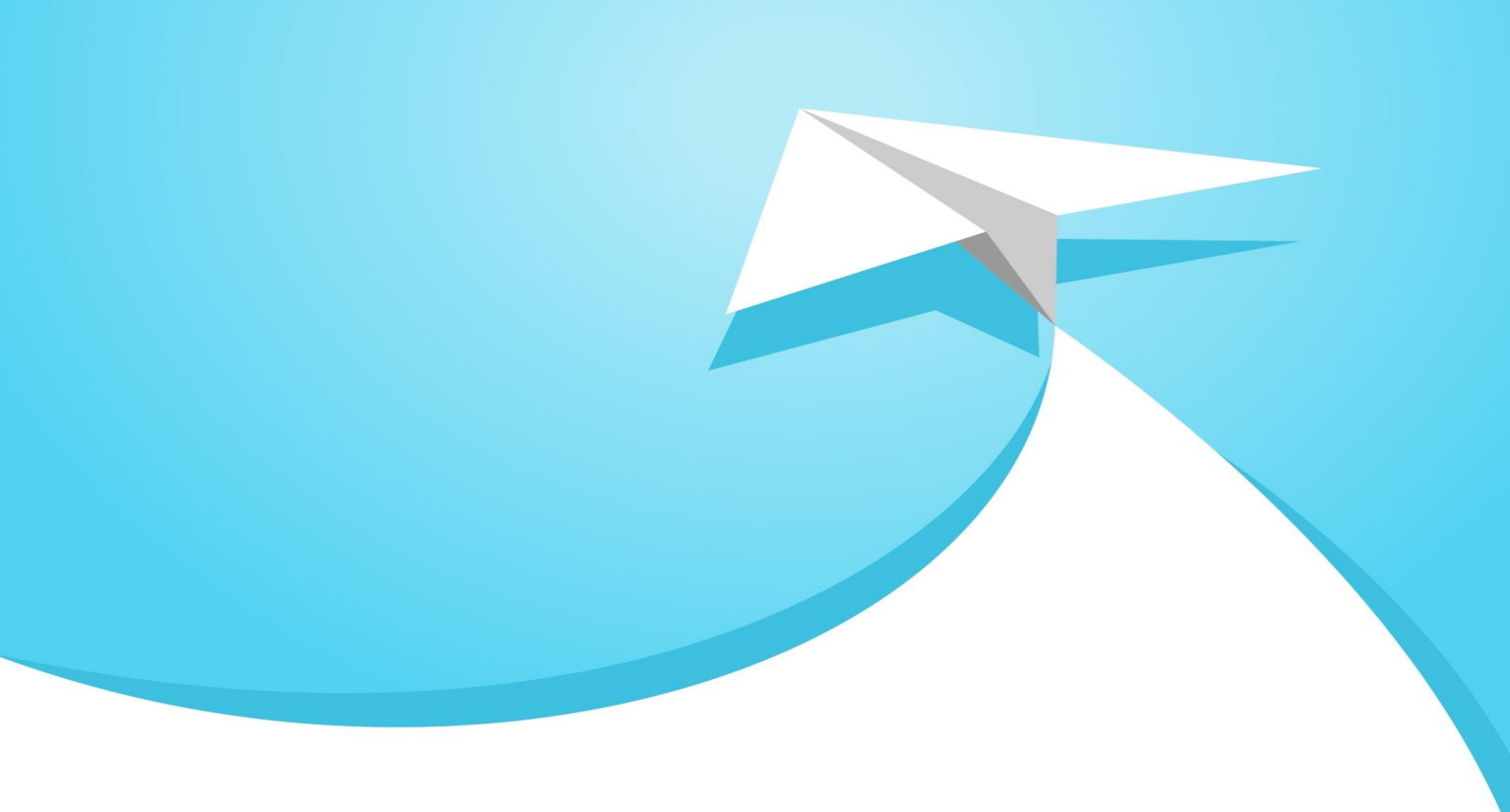

Metodologia de lucru pentru Serviciul Ambulatoriu de Suport și Consiliere

Material realizat de Asociația "Bună Ziua, Copii din România", în cadrul proiectului **„Mai aproape de copii și părinți, mai bine pentru ei - Servicii ambulatorii de suport și consiliere,”**

Proiect finanțat prin granturile SEE 2009-2014, în cadrul Fondului ONG în România, Componenta 4 - Servicii sociale și de bază

Perioada de implementare: 14 luni (martie 2015 - aprilie 2016)

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a granturilor SEE 2009-2014

1. Preambul

Prezenta Metodologie a fost elaborată în cadrul proiectului ”Mai aproape de copii și părinți, mai bine pentru ei - Servicii ambulatorii de suport și consiliere” care și-a propus să ajungă la 120 de copii din 3 comunități rurale, copii cu întârzieri ușoare în dezvoltare/ cu un nivel mai slab de dezvoltare a unor capacități cognitive, de comunicare, sociale.

Documentul se adresează autorităților publice locale, dar și profesioniștilor din domeniul protecției copilului și a familiei care sunt interesați de serviciile de recuperare a copiilor din mediul rural.

Scopul elaborării acestui document este acela de a oferi părților interesate un cadru metodologic care să asigure accesul la informații despre furnizarea serviciilor de recuperare a copiilor cu întârzieri de dezvoltare din mediul rural, întrucât, în acest moment, în lipsa infrastructurii și a specialiștilor, acest serviciu inovativ este absolut necesar pentru copiii vulnerabili din mediul rural. Promovând activitățile derulate în acest proiect, echipa de implementare care a elaborat Metodologia are în vedere posibilitatea replicării modelului și în alte comunități rurale.

2. Selecția beneficiarilor din grupul țintă

În acest scop, reprezentanții partenerilor (educatori, învățători, directori de unități de învățământ, asistenți comunitari, asistenți sociali), au fost informați cu privire la conținutul Procedurii de admitere în activitățile proiectului. Reprezentanții Primăriei au propus colaborarea cu familiile din câte două sate din fiecare comună, astfel încât derularea serviciilor să se poată realiza în bune condiții (spații adecvate, persoane de contact, numărul de copii suficient de mare etc.).

Astfel au fost utilizate informațiile pe care partenerii le aveau din experiențele de teren, din dosarele sociale, din discuțiile cu medicii de familie din comunitate etc. În acest mod, s-au putut constitui liste de copii care îndeplineau criteriile stabilite. Familiile copiilor de 3-7 ani din cele 6 sate au fost invitate pentru a fi informate cu privire la beneficiile participării la proiect, activități etc.

3. Screening-ul initial al copiilor

Activitatea de screening inițial a presupus completarea instrumentului de lucru conceput în acest sens, care cuprinde 3 secțiuni și care se adresează atât părinților, cât și cadrelor didactice ale copiilor vizați. Aceste instrumente au fost elaborate în vederea depistării întârzierilor în dezvoltare pe palierele cognitiv, socio-emoțional, comportamental precum și identificarea situației socio-familiale.

În acest proces, echipa multidisciplinară (psiholog, asistent social, doi psihopedagogi) a participat la discuții cu părinții și cadrele didactice pentru culegerea datelor necesare și completarea Fișelor de evaluare inițială.

În urma interpretării Fișei de evaluare (secțiunile 2 și 3) (care viza aspecte legate de nivelul psihofiziologic, comportamental, cognitiv- intelectual, limbaj, subiectiv/emoțional și relaționare interpersonală) și analizei situației sociale a fiecărui copil (din secțiunea 1), psihologul și asistentul social, cu sprijinul expertului în dezvoltarea copilului, au elaborat Rapoartele de evaluare inițială.

Astfel, după ce s-au identificat nevoile acestor copii, membrii echipei multidisciplinare împreună cu reprezentanții copiilor, au stabilit care sunt serviciile pe care Asociația ”Bună Ziua, Copii din România” le poate furniza astfel încât să răspundă nevoilor familiei. În acest sens, în acord cu Ordinul 73/2005 privind aprobarea modelului Contractului pentru acordarea de servicii sociale, încheiat de furnizorii de servicii sociale, acreditați conform legii, cu beneficiarii de servicii sociale, s-au încheiat Contrate de furnizare de servicii sociale, astfel:

- Pentru familiile care beneficiau de pachetul minim de servicii, Contracte de furnizare a serviciilor de socializare, sprijin material și consiliere parentală
- Pentru familiile care beneficiau de pachetul complet de servicii, Contracte de furnizare a serviciilor de socializare, sprijin material și consiliere parentală, dar și a serviciilor de logopedie, terapie ocupațională și ludoterapie, consiliere psihologică, consiliere socială (nevoi identificate și după procesul de evaluare detaliată).

Pentru copiii care au beneficiat de pachetul complet de servicii de intervenție, în conformitate cu Ordinul nr. 288/2006 privind aprobarea Standardelor minime obligatorii privind managementul de caz în domeniul protecției drepturilor copilului, coordonatorul Centrului de consiliere și sprijin pentru părinți și copii - componenta ambulatorie a desemnat un responsabil de caz care să coordoneze demersul pentru evaluarea detaliată a fiecărui beneficiar.

3.1. Instrumente de lucru folosite în evaluarea inițială

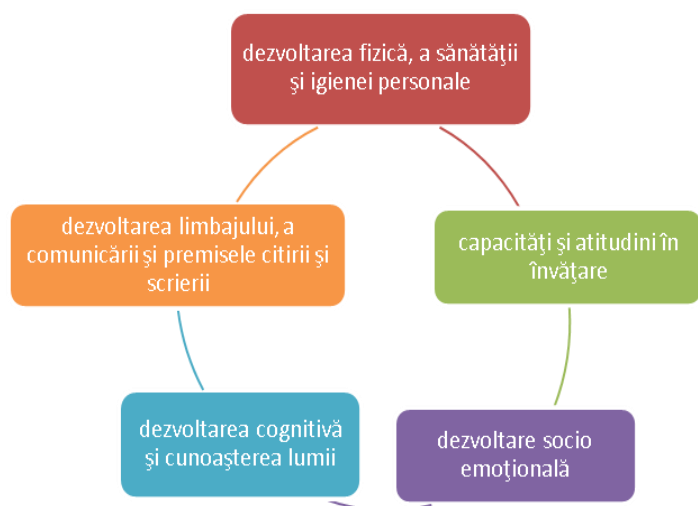
a) Setul de instrumente pentru stimularea, monitorizarea și aprecierea pregătirii pentru școală a copiilor preșcolari recomandate de Ministerul educației naționale - Fișa pentru aprecierea progresului individual al copilului, înainte de înscriere în clasa pregătitoare. S-au urmărit aspecte legate de:

b) Fișa de evaluare pentru nivelul de vârstă 3-5 ani și Fișa de evaluare pentru copiii de 5-6 ani, recomandată de Ministerul educației naționale.

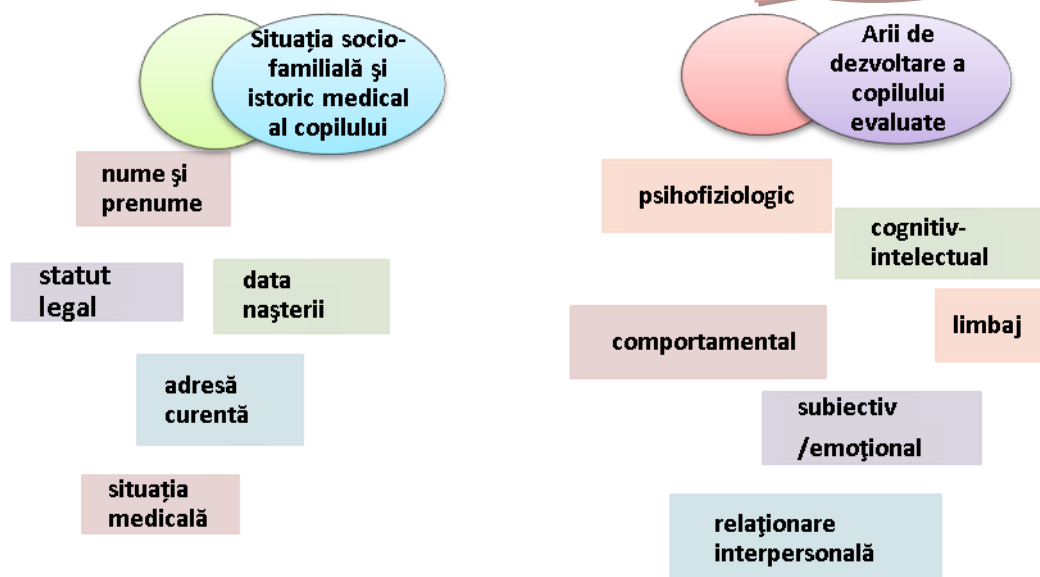
c) Chestionar de screening- Program Național de identificare precoce a Tulburării de Spectru Autist și Tulburări Asociate- elaborat în cadrul Programului Național de Sănătate Mintală 3.1 Subprogramul de profilaxie în patologia psihiatrică și psihosocială și validat în populația generală de către UBB Babes Bolyai.

d) Chestionar COONERS pentru părinți-variantă free

e) BASC-2- Sistem de observare a elevului (SOS)

3.2. Raportul de evaluare inițială

Analiza atentă a acestui document pentru fiecare copil în parte a ajutat echipa de specialiști să treacă la pasul următor. Din toate cazurile evaluate, au fost selecționate cele considerate ca fiind cele mai deosebite, care aveau nevoie de sprijin cât mai repede.

4. Evaluarea complexa a beneficiarilor

Copii și familiile acestora au participat la procesul de evaluare detaliată realizat de membrii echipei multidisciplinare.

Situația familiilor a fost evaluată în vederea întocmirii anchetelor sociale, prin vizite la domiciliul copiilor și întrevederi cu părinții/ aparținătorii acestora, activitate realizată în colaborare cu asistentul comunitar din Serviciul public de asistență socială din cadrul primăriei.

Ședințele de evaluare a copiilor s-au realizat în medii familiare acestora (în sălile de clasă/ grupă, puse la dispoziție de către parteneri). Fiecare copil a fost evaluat individual, utilizându-se mai multe procedee și instrumente de lucru specifice, pentru o analiză comprehensivă. În mod global, au fost folosite următoarele instrumente:

1. Observația clinică

S-a luat în calcul:

- comportamentul general;
- conduite neobișnuite, bizare;
- reacție față de examinator;
- reacție față de sarcinile de lucru;
- stare afectivă general;
- perturbări evidente în sfera afectiv emoțională.

2. Scala Gessel

Această scală care se adresează copiilor cu vârste cuprinse între 0- 6 ani, a apărut în anul 1925, și aparține psihologului Arnold Gesel. Ea a suferit de atunci numeroase revizii.

Obiectiv: identificarea copiilor cu risc crescut de deteriorare neurologică și întârziere mintală.

Conținut: observarea și evaluarea achizițiilor copiilor mici în următoarele arii: dezvoltarea limbajului, comportament adaptiv, motric general și motric fin, comportament social. În variantele revizuite (1980, 1987) s-a propus utilizarea unei modalități de calcul al coeficientului de dezvoltare (QD).

Deși testul are încă o largă utilizare, indicii de fidelitate și validitate nu justifică o decizie corectă în diagnostic, motiv pentru care se recomandă o mare precauție în utilizarea lui.

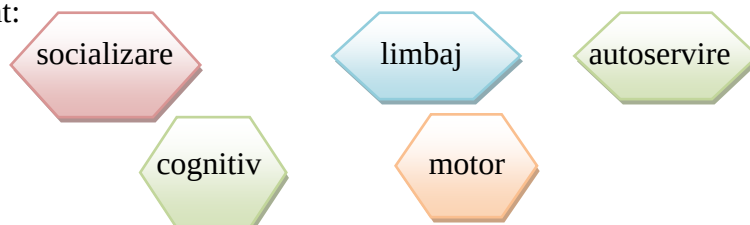
3. Scala Portage

Testul Portage face parte din “Setul de Instrumente Psihologice pentru Expertizarea și Evaluarea Copiilor/ Elevilor în vederea orientării școlare”, aprobat prin hotărârea Guvernului nr. 218 din 7 martie 2002.

Prin testul Portage am putut evalua motricitatea și psihomotricitatea copiilor mici (cu vârste cuprinse între 0 și 6 ani) și poate fi de ajutor în două mari direcții:

- a) are avantajul că prin întrebări ne-a putut crea o idee asupra aptitudinilor și stadiului la care ar trebui să se afle copilul la o anumită vârstă și unde anume este copilul în mod real în momentul evaluării.
- b) o a 2-a direcție este evaluarea efectivă a copilului la o anumită vârstă, ceea ce ne-a putut da o imagine destul de exactă asupra zonelor pe care copilul nu le acoperă și unde acesta are nevoie de ajutor.

În testul Portage există 5 secțiuni care cuprind întrebări în funcție de stadiul normal de dezvoltare al unui copil. Acestea sunt:

Fiecare secțiune are un număr de întrebări la care trebuie răspuns, întrebări împărțite pe paliere de vârstă: 0-1 ani, 1-2 ani, 2-3 ani, 3-4 ani, 4-5 ani și 5-6 ani.

4. BASC 2 – sistem de observare a elevului (SOS)

A fost construit pentru a ajuta specialistul să evalueze comportamentul pe care copiii (de la preșcolari la liceeni) îl manifestă în timpul orelor. SOS diferă de celelalte componente ale BASC-2, prin aceea că este singurul instrument structurat de evaluare care poate fi folosit de către specialist. Deoarece SOS reprezintă o modalitate de observare directă, este mai puțin expus erorilor generate de respondenți. Astfel acest sistem de observare oferă date care pot suplimenta informațiile culese cu ajutorul scalelor de evaluare. Spre deosebire de alte sisteme structurate de observare, SOS nu necesită o pregătire specializată sau materiale suplimentare.

SOS cuprinde patru domenii comportamentale adaptative: Reacția la profesor/ lecție, Interacțiunea cu colegii de aceeași vârstă, Lucrul pe teme școlare, Mișcări tranzitorii. (BASC 2-Manual tehnic, adaptat în România de Nicolae Mitrofan, Andrei Ion și Dragoș Iliescu).

5. Jocul - ca modalitate de investigare

Prin intermediul jocului, am putut înțelege cum copilul achiziționează informații, noțiuni necesare înțelegerii și integrării în lumea reală. Investigând realități fizice diverse, am putut evalua copilul asupra modului în care manipulează, alege, ordonează, clasifică, măsoară, se familiarizează cu proprietățile diverselor lucruri și dobândește cunoștințe despre greutate, duritate, înălțime, volum, textură, categorii, serii și familii de obiecte.

6. Grilă de observație copil 1-14 ani

A fost structurată pe 5 domenii de interes:

- adaptare la condițiile de colectivitate (grădiniță, școală)

- limbaj și comunicare(verbală și non verbală)
- joc, integrare în grup, comportament pro social
- date temperamentale
- date caracteriale

7. Conversația liberă

A fost ghidată pe 2 zone:

- domenii de interes ale copilului
- activități care îl pasionează în mod deosebit

8. Probe proiective

a. Testul Storra (Copacul)

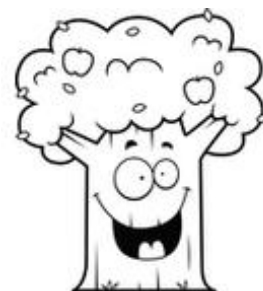
Această probă psihodiagnostică constă în desenul unui arbore. Subiectul pus în fața sarcinii de a desena un arbore, nu poate evita o proiecție inconștientă a variatelor aspecte ale personalității proprii. După un simbolism elementar distingem:

Trunchiul- care este asemănat structurii personalității.

Coroana- reprezentând raporturile cu mediul.

Rădăcina- în sens de adaptare, siguranță, afectivitate posibilă și atașament de viață.

Concepția originală a lui Koch a fost modificată de Storra care a propus ca subiectul să deseneze după primul desen pe o altă foaie, un alt arbore. Pus în fața situației de a repeta desenul, subiectul pierde automat orice inhibiție, iese din situația de examen, este mai liniștit și mai sincer. Fiind totuși o probă proiectivă acest test trebuie interpretat cu mare precauție și corelat pe cât posibil și cu rezultatele altor teste.

b) Testul Goodenough (Omulețul)

Desenul constituie o modalitate a funcției de simbolizare în cadrul procesului de comunicare, făcând parte din structura și funcționalitatea limbajului. Este anterior limbajului oral și a constituit prima modalitate de comunicare între indivizi a unui conținut de reprezentări, sentimente, credințe, temeri.

Acest test poate fi considerat ca investigând două aspecte: personalitatea pe o parte și stabilirea nivelului de inteligență pe altă parte. Aplicarea lui este foarte simplă. Se cere copilului să deseneze pe o foaie de hârtie un om. Proba se poate da individual sau colectiv, în acest caz avându-se grijă să se evite copierea. Este indicat totodată să se evite orice sugestie din partea examinatorului. La orice întrebare i se spune „Fă cum vrei”.

Fiind totuși o probă proiectivă acest test trebuie interpretat cu mare precauție și corelat pe cât posibil și cu rezultatele altor teste.

c) Testul Casa

Desenul casei tinde să solicite informații privind casa examinatului și dinamicilor interpersonale experimentate în interiorul familiei. Casa reprezintă locul unde afecțiunea și securitatea sunt puternice. Din această perspectivă, desenarea unui coș ce scoate fum este adesea înrudită cu sentimente de căldură și afecțiune.

Orice interpretare specifică trebuie să fie făcută doar în contextul combinării rezultatelor obținute cu date din istoria clinică, probleme prezente și alte date din evaluare.

9. Matrici progresive colorate Raven

Acestea au fost concepute de J. C. Raven în scopul investigării inteligenței copiilor cu vârsta cuprinsă între 5 și 11 ani.

M. P. C. Raven poate fi utilizat și la următoarele categorii de subiecți:

- deficienți auditivi (surzi și hipoacuzici).
- persoane cu tulburări de vorbire (afazie, balbism etc.)
- adulți deficienți mintal.
- vârstnici (65- 85 ani) care prezintă semne de deteriorare mintală.
- deoarece M. P. C. este o probă neverbală care vizează examinarea potențialului intelectual și mai puțin evaluarea volumului de cunoștințe, el este folosit cu succes și în studiile antropologice.

10. Instrumente de logopedie

A fost utilizat un Kit de evaluare logopedică, care cuprinde un set de materiale pentru evaluare complexă a limbajului oral la copii. Kitul reprezintă un suport vizual concret și complex în procesul evaluării copilului și este alcătuit dintr-un set de materiale practice utile atât pentru evaluarea logopedică a limbajului oral cât și pentru învățarea și consolidarea noțiunilor de bază în dezvoltarea cognitivă a copilului.

Conținut: materiale pentru evaluarea structurilor perceptiv motrice (schemă corporală, momentele zilei, zilele săptămânii/ ceasul, anotimpurile, lunile anului, orientare spațială, culori, mărimi, cantități, formele geometrice, cifrele 1-10).

Toate aceste probe s-au aplicat în activități individuale de joc, de desen, convorbiri cu copilul etc.

4.1. Raportul de evaluare detaliată

În urma analizei și interpretării datelor obținute, echipa multidisciplinară, cu sprijinul expertului în dezvoltarea copilului, a elaborat rapoarte de evaluare psihologică, fișe psiho-logopedice.

Responsabilii de caz desemnați conform metodei Managementului de caz în asistența socială au utilizat datele cele mai importante obținute de echipă, pentru a completa Rapoartele de evaluare detaliată. Modelul folosit de noi a inclus următoarele elemente:

I. DATE PERSONALE ALE BENEFICIARULUI:

Nume și prenume:

Data și locul nașterii:

CNP:

Date de contact (adresa și nr. de telefon):

II. PĂRINȚI:

mama:

tatăl:

persoana de referință (nume, prenume, adresă):

III. MEDIUL SOCIAL ȘI FAMILIAL:

IV. PROFILUL FAMILIEI:

V. PROFILUL COPILULUI :

VI. RESURSE:

VII. CONCLUZII:

VIII. RECOMANDĂRI:

Responsabil de caz,

Asistent social,

Psihopedagog,

Data:

În acest mod s-au putut identifica nevoile acestora și, cu sprijinul expertului în dezvoltarea copilului, s-au elaborat Planurile personalizate de consiliere și Planurile de intervenție specializată, documente care cuprind date despre copil, despre familie, prezentarea cazului, prestații, servicii, obiective, tipuri de activități, durata alocată atingerii obiectivului, persoana responsabilă, resurse, mijloace de monitorizare și evaluare etc.

5. Terapia de intervenție și recuperare

În Rapoartele de evaluare detaliată au fost formulate recomandări, care, alături de datele obținute în procesul de evaluare, au dus la formularea unor obiective. Acestea au fost aduse la cunoștința părinților/ reprezentanților legali, analizate și cuprinse în Planul personalizat de consiliere, anexă a Contractului de furnizare a serviciilor.

În conformitate cu activitățile propuse pentru atingerea obiectivelor din Programele de intervenție specializată pentru serviciul de terapie ocupațională și ludoterapie, logopedie și consiliere psihologică, s-au derulat ședințe de intervenție și recuperare pentru copii, astfel:

- ședințe individuale a câte 30 de minute;
- ședințe de grup a câte 50 de minute (grupuri mici de 5 sau 6 copii).

Activitățile derulate în cadrul ședințelor de intervenție și recuperare au fost :

Jocuri perceptiv-motrice de organizare a schemei corporale și a lateralității

(jocuri de sinteză perceptuală: puzzle pe schemă corporală; joc “Așază obiectul unde spun eu!” (la stânga - la dreapta; în față – în spate); exercițiu-joc de completare a unor suporturi lacunare (“Siluete lacunare”); redarea/ reprezentarea schemei corporale în plan obiectual-acțional și imagistic(modelare „Omulețul” din plastilină; desen/ test proiectiv “Omulețul”); jocuri de mișcare ritmate (“Bate la fel ca mine!”)

Jocuri perceptiv-motrice în plan obiectual și imagistic:

- jocuri de identificare și discriminare în plan obiectual/ imagistic, după 1-2 criterii: culoare, mărime, formă (“Cuburile colorate”;“Încercuiește obiectul!”, “Sortează după mărime!”etc.)
- jocuri de ordonare/ seriare după criteriul mărimii
- jocuri de construcție (alcătuire de modele în plan obiectual/imagistic) după unul sau mai multe criterii (culoare –mărime – formă);
- jocuri de colorat și desenat;

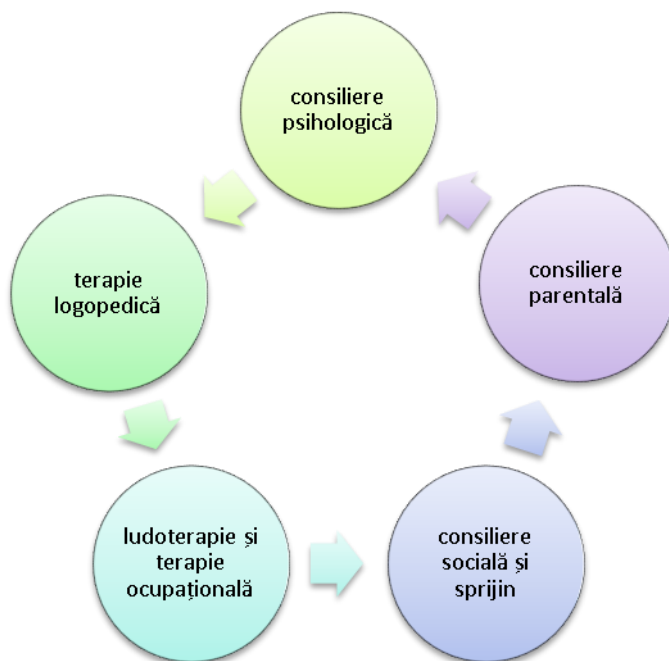
Exerciții pentru:

- îmbunătățirea motricității generale și a mișcărilor fono- articulatorii;
- educarea respirației și a echilibrului dintre expir și inspir;
- dezvoltarea auzului fonematic.

Îmbogățirea vocabularului cu noi cuvinte:

- exerciții de denumire a obiectelor din casa, a animalelor salbatice și domestic, a fructelor, legumelor, partilor corpului etc.

Toate acestea au urmărit stimularea cognitivă și socio-emoțională, corectarea curențelor în vederea dezvoltării armonioase a personalității copilului.

În cele mai multe cazuri, părinții au fost interesați de activitățile derulate de copii în sesiunile de lucru, dorind să afle despre atitudinea copilului din timpul activităților și despre progresele înregistrate, dar și despre exercițiile sau jocurile pe care ei, ca părinți, trebuie să le continue acasă, astfel încât recuperarea să se producă într-un timp cât mai scurt. Desigur că au existat și părinți mai puțin interesați de aceste aspecte; pentru aceștia au urmat activități speciale de consiliere care au accentuat importanța recuperării pentru copil.

Un caz aparte l-au reprezentat **copiii cu tulburări din spectrul autist**. Pentru aceștia echipa de specialiști a alcătuit programe terapeutice speciale. Menționăm faptul că cei doi psihopedagogi ai echipei de implementare a proiectului au participat la cursuri de formare profesională în metode TSA. Oferim spre exemplificare un model de lucru utilizat:

PROGRAM TERAPEUTIC

Nume prenume.....

Data.....

**PROGRAM 1:
IMITAȚIE NONVERBALĂ**

Obiective:

1. Elevul va învăța să imite acțiunile altora
2. Imitația va deveni baza dezvoltării altor abilități importante (de exemplu, verbalizarea, jocul, socializarea, autoservirea etc)
3. Imitația îl va învăța pe elev unul dintre cele mai importante tipuri de prompt : promptul prin exemplificare
4. Facilitarea unei relații pozitive între elev și terapeut (cu alte cuvinte, devine recompensator să te asemeni terapeutului)
5. Elevul va deveni mai conștient de mediul înconjurător
6. Stimularea atenției
7. Stabilirea sau restabilirea complianței și a atenției. În acest fel, elevul va câștiga mai ușor o recompensă.

**PROGRAM 2:
ABILITĂȚI MOTORII**

Obiective:

1. Dezvoltarea controlului motor grosier: echilibru, tonus, coordonare
2. Dezvoltarea controlului motor fin și a coordonării vizual-motorii
3. Dezvoltarea planificării motorii
4. Elevul va deveni mai conștient de orientarea corpului său în spațiu
5. Elevul va învăța să îndeplinească o acțiune formată dintr-o succesiune de etape
6. Elevul va deveni mai conștient de mediul înconjurător
7. Înmulțirea prilejurilor de interacțiune socială
8. Crearea unor recompense noi
9. Înmulțirea posibilităților de joacă

10. Punerea bazelor abilităților școlare
11. Punerea bazelor abilităților de autoservire.

PROGRAM 3: POTRIVIRI

Obiective:

1. Elevul va învăța să alăture itemi asociați
2. Îmbunătățirea atenției la detaliu
3. Dezvoltarea reprezentării simbolice
4. Deprinderea folosirii unor materiale diverse
5. Dezvoltarea independenței, prin sortarea unor itemi multipli
6. Dezvoltarea abilității de potrivire, pe baza căreia sunt concepute multe jocuri pentru copii
7. Punerea bazelor abilităților de identificare receptivă și denumire expresivă a obiectelor
8. Dezvoltarea unei abilități care va fi folosită ulterior la introducerea unor noțiuni mai avansate (de exemplu: la fel versus diferit)

PROGRAM 4: DESEN

Obiective:

1. Îmbunătățirea abilităților grafo-motorii
2. Deprinderea unei abilități suplimentare de petrecere a timpului liber
3. Dezvoltarea imitației, interacțiunii sociale și creativității
4. Elevul va învăța să îndeplinească instrucțiuni noi
5. Îmbunătățirea capacității de a îndeplini o acțiune formată din etape succesive
6. Pregătirea pentru școală
7. Pregătirea pentru povești (le poate ilustra și imagina mai bine)
8. Pregătirea pentru scris

PROGRAM 5: JOC

Obiective :

1. Deprinderea unor comportamente noi, care pot înlocui autostimularea
2. Dezvoltarea abilităților care sporesc independența elevului și îl ajută să-și folosească în mod constructiv timpul liber
3. Generalizarea limbajului și a abilităților cognitive
4. Descoperirea unei modalități de folosire și dezvoltare a imaginației, a creativității și a gândirii abstracte
5. Sporirea atenției
6. Îmbunătățirea stării fizice și emotionale, precum și a respectului față de propria persoană
7. Crearea de ocazii pentru învățarea prin observare
8. Deprinderea mijloacelor de interacțiune socială cu copiii de aceeași vârstă
9. Dezvoltarea intereselor adecvate vârstei
10. Îmbunătățirea calității vieții elevului

Nume program	Imitație nonverbal
SD	“ Fă așa! “ ; “ Fă ca mine! “; “ Fă ce fac eu! ”
Răspuns	Elevul imită ca în oglindă acțiunea terapeutului.
Posibil prompt	Promptul fizic, diminuat treptat până la o atingere ușoară, apoi un gest foarte subtil.

Itemi (Etapa 1)	Data introducerii	Data masterarii
Pune un cub într-un vas		
Bate într-o toabă		
Pune un inel pe un cilindru		
Își pune pălăria pe cap		
Scutură o tamburină		
Bate cu cubul în masă		
Face un turn din cuburi		
Duce cana la gură		

Nume program	Abilități motorii
SD	“ Fă așa! “ ; “ Fă ca mine! “; “ Fă ce fac eu! ”
Răspuns	Elevul imită acțiunea terapeutului.
Posibil prompt	Promptul fizic, demonstrația, prompturi verbale sau o combinație de astfel de prompturi ce trebuie diminuate treptat până când elevul ajunge să lucreze singur.

Itemi	Data introducerii	Data masterarii
Stă jos/ se ridică în picioare		
Sare într-un picior		
Se întoarce		
Dansează		
Merge cu spatele		
Aruncă și prinde mingea		
Sare în doua picioare		
Stă într-un picior		

Nume program	Potriviri
SD	“ Potrivește! ”; “ Care e la fel! ”; “ Găsește unul asemănător! ”
Răspuns	Elevul potrivește obiecte, imagini.
Posibil prompt	Promptul fizic, indicarea cu degetul, promptul de poziție.

Itemi (Etapa 1)	Data introducerii	Data masterarii
Obiect la obiect (3 D) familiare (castronașe, ceșcuțe, linguri, cuburi, forme conice întoarse invers, forme de prăjituri sau coșulețe): - pentru început 2 itemi (rotire aleatorie) - se introduce al 3-lea item ș.a.m.d - se lucrează la masă până ce elevul masterează itemii, apoi se schimbă formatul exercițiilor.		
Castronașe		
Ceșcuțe		
Farfurii		
Linguri		
Furculițe		
Cuburi		

Nume program	Desen
SD	“ Fă așa! ”; “ Fă ca mine! ”; “ Fă ce fac eu! ”
Răspuns	Elevul imită acțiunea terapeutului.
Posibil prompt	Promptul fizic, diminuat treptat până la o atingere ușoară, apoi un gest foarte subtil.

Itemi (Etapa 1)	Data introducerii	Data masterarii
Cariocă , hârtie alba- se folosesc mișcări de la stânga la dreapta și de sus în jos. Este acceptată orice fel de urmă lăsată cu creionul pe hârtie.		
Tablă de scris magnetică		
Cretă și tablă		

Nume program	Joc
SD	“ Fă așa! “ ; “ Fă ca mine! “; “ Fă ce fac eu! ”
Răspuns	Elevul imită ca în oglindă acțiunea terapeutului.
Posibil prompt	Promptul fizic, diminuat treptat până la o atingere ușoară, apoi un gest foarte subtil.

Item (Etapa 1)	Data introducerii	Data masterării
Impinge un camion		
Încarcă un camion		
Se prefăce că mănâncă		
Se prefăce că doarme		
Duce un câțeluș de pluș la plimbare		

TABEL DE COLECTARE A DATELOR

Nume program		Detalii mod de lucru:													
Data	Terapeut	SD - Item	Raspunsuri											Sum	Remarci

5.1. Fișă de monitorizare pe parcursul intervenției

Periodic, la fiecare 3 luni de activitate cu copiii beneficiari din proiect, au fost întocmite Fișe de monitorizare pe parcursul intervenției pentru:

- evaluarea gradului de îndeplinire a obiectivelor stabilite;
- monitorizarea copilului;
- depistarea punctelor slabe (a aspectelor care au funcționat mai greu);
- identificarea unor metode eficiente de depășirea a dificultăților apărute;
- stabilirea de obiective noi (acolo unde a fost cazul);
- revizuirea Planurilor de intervenție specializată și a Planurilor personalizate de consiliere

6. Programul “Grădinița de vară mobilă”

Scopul acestui program a fost stimularea participării școlare pentru copiii aflați în situații de risc, din mediul rural. Perioada desfășurare a fost cea a vacanței de vară (iulie – august). S-a elaborat un program de activități adaptat la caracteristicile copiilor beneficiari, cu descrierea jocurilor, obiective, responsabili, resurse etc, pregătind astfel un cadru sigur și atractiv pentru copii pe perioada celor 4 ore zilnic. În vederea unei bune organizări, în funcție de grupul de copii

prezenți s-a stabilit un număr optim de voluntari implicați în activități, raportul fiind de 4 copii/adult, astfel încât să se atingă maximum de veselie, securitate, învățare, suport emoțional pentru copii, bună organizare etc. Voluntarii implicați direct în derularea activităților pentru copii au fost tineri pregătiți și ghidați de un coordonator de voluntari, rol pe care îl poate avea, pe viitor în comunitățile rurale, orice persoană capabilă și dispusă să mobilizeze și susțină grupuri de voluntari (ex. educatoare, învățătoare, preot, asistent comunitar, bibliotecar, responsabil cămin cultural etc.). Grupul de voluntari ar putea fi format din adolescenți, studenți, părinți, educatori, alți membri din comunitate.

În cele 15 zile de activități (câte 5 în fiecare comunitate), au participat 166 de copii, cadre didactice, angajați ai primăriei, părinți (în grupuri mici, pe fiecare zi), voluntari din comunități, 24 voluntari ai Asociației și echipa de proiect. Faptul că s-au derulat activități de joc și învățare, atât în grupuri mici de copii, cât și în grupuri mai mari, că adulții au fost și ei, prin rotație, jucători, au fost puncte importante, de mare impact asupra comunității. Implicarea voluntarilor a contat mult, pe de o parte, pentru că vârsta mai apropiată de cea a copiilor a influențat entuziasmul tuturor, dar și pentru că am învățat unii de la alții cum să ne bucurăm în timpul jocului, cum să întrebăm și să aflăm informații de valoare, cum să ne comportăm civilizată, cum să mâncăm împreună o gustare, cum să valorizăm pe celălalt, să oferim diplome și cuvinte de apreciere etc.

Fiecare grădiniță implicată în derularea programului a beneficiat de setul de materiale didactice achiziționate în scopul utilizării pe parcursul activităților cu copiii în Grădinița mobilă de vară.

7. Educație și consiliere parentală

Acest program a fost propus pentru a veni în sprijinul părinților în vederea gestionării problemelor cu care se confruntă în relația cu copilul. Familiile au fost ghidate să deprindă metode, tehnici de abordare a copilului pentru a și îmbunătăți stilul parental pentru a face față cu succes provocărilor date de problemele în creșterea copiilor, pentru crearea unui climat familial pozitiv, benefic pentru o dezvoltare armonioasă a copilului.

7.1. Programul "Școala Părinților"

Programul "Școala părinților" a fost gândit pentru a veni în întâmpinarea nevoii părinților din mediul rural de a fi mai bine informați în ceea ce privește creșterea și îngrijirea copiilor, precum și pentru formarea/îmbunătățirea abilităților parentale de a-și educa copilul în vederea dezvoltării armonioase și atingerii potențialului acestuia. În acest sens, s-a elaborat o curricula adaptată care cuprinde aspecte teoretice, jocuri, exerciții de evaluare etc. Temele abordate s-au referit la nevoile copiilor cu vârste între 3-7 ani, drepturile copilului, aprecierea și acordarea atenției, stabilirea limitelor, importanța recompensei în educație etc. S-a vizat astfel ca părinții să fie sprijiniți să devină responsabili în creșterea și educarea copiilor și să descopere cele mai bune strategii de a comunica cu copiii.

Organizarea sesiunilor s-a realizat cu sprijinul partenerilor din comunitățile rurale care au pus a dispoziție spațiile, au oferit informații suplimentare cursanților etc. În vederea creării unui spațiu optim pentru derularea cursurilor parentale este necesară o sală suficient de spațioasă pentru

numărul de participanți, scaune, un flipchart, asigurarea unui cadru primitor (ceai, cafea), și, de preferat, câțiva voluntari care să antreneze în jocuri copiii care însoțesc participanții, într-o sală alăturată. În aceste întâlniri, participanții sunt încurajați să vorbească, ascultați, apreciați pentru ceea ce reușesc, nu se simt criticați sau judecați etc. Prezența în sală a unor părinți sau specialiști din comunitate care dețin mai multe informații sau expertiză în domeniul creșterii și îngrijirii copilului aduce valoare grupului, acesta devenind un punct de sprijin pentru părinți și în viitor, în grupuri de suport organizate.

7.2. Utilizarea metodei Sherborne

Părinții au fost ghidați/ sprijiniți să învețe modalități eficiente, inovative de consolidare a relației părinte-copil, să încurajeze câștigarea securității fizice și emoționale a copilului, conștientizarea propriului corp, a spațiului. Prin activitățile propuse, copilul, alături de părintele cu care intră în relație de joc, are posibilitatea să-și dezvolte creativitatea, să-și îmbunătățească stima de sine, încrederea în adult etc.

Beneficiarii acestui set de activități au fost părinții care și-au manifestat interesul față de utilizarea metodei Sherborne. Prin vizionarea filmelor demonstrative, analizarea aspectelor teoretice și împărtășirea de experiențe de joc (în familie, la școală/ grădiniță), părinții au fost încurajați să utilizeze acasă, cu copii, exerciții specifice.

7.3. Utilizarea metodei Video Home Training

Părinții și bunicii au participat la sesiuni de introducere într-o metodă inovativă (VHT) care vizează îmbunătățirea comportamentului părintelui față de copil, utilizând principiile bunei comunicări pentru a crea momente de relaționare intrafamiliară cu valențe pozitive, fără a accentua ceea ce face adultul greșit.

Prin filmarea unei situații din viața de familie, școală și analizarea respectivei înregistrări, participanții au conștientizat importanța limbajului verbal și non-verbal a părintelui față de copil, răspunsul acestuia, comportamentul ulterior care decurge din situație etc. Astfel, prin identificarea *pattern*-urilor comportamentale, părintele împuternicit va interveni în procesul propriilor schimbări în relație cu copilul.

Abordarea care stă la baza metodei Video Home Training pornește de la principiile unei comunicări pozitive, eficiente, pornind de la următoarele asumții: contactul cu semenii este vital dezvoltării; copiii manifestă întotdeauna inițiative pentru a stabili momente de interacțiune cu cei din jurul lor; dacă aceste inițiative nu sunt receptate ele vor continua să se manifeste.

8. Activități de mobilizare comunitară

Setul de activități organizate pentru a sărbători Ziua Internațională a Familiei (15 mai a fiecărui an) a fost dedicat copiilor, părinților și bunicilor din mediul rural, fiind prilej de promovare a valorilor familiei și de evidențiere a importanței vieții de familie pentru oameni și comunitate.

Acest program organizat pentru familie a constat în derularea de activități de echipă, jocuri și concursuri, în spații publice din comunitățile rurale (grădiniță, școală, cămin cultural etc.), alături și de alți membri ai comunității (voluntari, asistenți comunitari etc.)

8.1. Ziua Familiei

Mesajul principal pe care l-am transmis a fost sublinierea rolului și importanței familiei în dezvoltarea armonioasă a copiilor, celebrarea bucuriei de a fi împreună și de a se avea unii pe alții - părinți și copii.

8.2. Ateliere de creație

Aceste activități de abilități practice s-au adresat atât copiilor beneficiari, cât și colegilor de clasă/ grupă a acestora. Programul a fost adaptat caracteristicilor copiilor și a avut drept scop creșterea încrederii în sine a copiilor, valorificarea cu succes a resurselor personale, creșterea responsabilității și a autonomiei, sporirea afecțiunii și a ajutorului reciproc, îmbunătățirea relațiilor etc.

8.2. Ziua magică a poveștilor

Scopul acestei activități a fost încurajarea lecturii în familie, redescoperirea importanței poveștilor în viața copiilor, a bucuriei de a citi și asculta, îmbogățirea vocabularului copiilor, încurajarea libertății de exprimare și stimularea creativității acestora.

Copiii au ascultat povești în lectura membrilor echipei de proiect sau a membrilor Consiliilor Comunitare Consultative, au discutat învățămintele desprinse din ele și au venit cu idei despre introducerea acestei activități în programul zilnic al familiei.

ANEXE

Lista Instrumentelor de lucru utilizate:

- ✓ Cerere de solicitare a serviciilor
- ✓ Fișa de evaluare inițială- situația socio-familială
- ✓ Fișa de evaluare a copilului de către educator
- ✓ Fișa de evaluare a copilului de către părinte
- ✓ Raport de evaluare inițială
- ✓ Decizia de intrare în serviciu
- ✓ Fișa de deschidere a cazului
- ✓ Decizia de numire a responsabilului de caz
- ✓ Ancheta socială
- ✓ Fișa de evaluare psihologică
- ✓ Fișa de evaluare psiho-logopedică
- ✓ Raport de evaluare detaliată
- ✓ Contract cu familia
- ✓ Program individualizat de specialitate
- ✓ Plan persoanlizat de consiliere
- ✓ Fișa de consiliere
- ✓ Fișă de observație
- ✓ Minută
- ✓ Fișă de monitorizare pe parcursul intervenției
- ✓ Fișă de închidere a cazului

Model - Plan de activități din Programul Grădinița Mobilă de Vară

Perioada	Denumire activitate	Obiective	Descriere	Responsabil	Resurse
Ziua I	Joc de “spargere a gheții”: Spune numele si fă un gest	Intercunoastere	Fiecare copil își va spune numele si va face un gest		-hârtie autocolant verde
	Joc- “Țăranul e pe câmp”	Hora cântată pune în mișcare mai multe noțiuni importante pentru copii: a cânta împreună cu ceilalți, a urmări un ritm, a se deplasa ținând seama de ceilalți	Pe melodia “Țăranul e pe câmp”, copii se învârt într-o horă si cântă: Țăranul e pe câmp, țăranul e pe câmp Ura, draguța mea, țăranul e pe câmp El are si-o nevastă, el are si-o nevastă, Ura , draguța mea, el are si-o nevastă. Nevasta și-un copil, nevasta și-un copil, Ura, draguța mea, nevasta și-un copil. Copilul și-o dădacă, copilul și-o dădacă, Ura, draguța mea copilul și-o dădacă. Dădaca și-un pisoi, Pisoiul prinde șoareci Și șoarecii la brânză Și brânză la butoi Butoiul la gunoi. Desfășurare: în mijlocul horei stă un copil care o alege pe nevastă, acesta alege copilul, apoi dădaca etc.		
	Joc- “Cuvinte si mingi” (culori, nume de copii, animale domestice, animale sălbatice, fructe, legume)	dezvoltarea atenției,vocabularului, coordonării motrice -dezvoltarea atenției, coordonării motrice,capacității de adaptare -îmbunătățirea capacității de rezistență la stres -dezvoltarea atenției și a altor simțuri (auzul) -respectarea regulilor			minge

		-cooperare			
	Joc- “Căpitanul distrat”	-dezvoltarea atenției și a altor simțuri (auzul) -respectarea regulilor -dezvoltarea abilităților de gestionare a emoțiilor	Copiii sunt așezați în sir indian, unul în spatele celuilalt. Voluntarul va fi “căpitanul distrat”. Le va spune la începutul jocului copiilor “piraiți” că ei se află pe puntea unui vapour. La dreapta este pământul iar la stânga este marea. După ce ei se obișnuiesc cu “spațiul”, căpitanul va striga o locație “pământ!”, “apă!”, “punte!”. Pirații când aud trebuie să sară în locul corect. Însă căpitanul îi va duce în eroare, cu mâinile le va arăta alt loc decât a strigat. Copiii care greșesc și nu se așează unde ar trebui, sunt eliminați. Câștigă cel care rezistă până la final.		sfoara
	Joc “Paznicul comorii”	-dezvoltarea atenției și a altor simțuri (auzul) -respectarea regulilor -cooperare	Un copil legat la ochi stă pe un scaun sub care se afla o comoară. Ceilalți jucători vor fi hoții. Pe rând fiecare copil va încerca să fure comoara de sub scaun fără ca paznicul să îl audă. Dacă acesta din urmă îl aude pe hoț va bate din palme iar hoțul se va retrage, un alt copil încercând să fure comoara.		esarfa ”comoara”
	Joc-“Ursul și tăietorii de lemne”	-dezvoltarea sănătoasă a spiritului competitiv -dezvoltarea responsabilității și a cooperării -îmbunătățirea motricității	Toți copiii joacă rolul tăietorului de lemne, unul dintre ei este ursul. Tăietorii mimează tăiatul lemnului în pădure, iar la auzul ursului aceștia se vor prefăca că sunt morți, stând nemișcați, cu ochii închiși. Ursul trece pe lângă fiecare mirosindu-l, căutându-l pe cel viu (care pufnește în râs sau se mișcă). Ursul îl duce la vizuina lui și îl caută pe ceilalți. Ursul va deveni cel care rămâne nemișcat până la sfârșit.		
	Joc- “Unde se aude mingea?”	-dezvoltarea gândirii, creativității și a imaginației -îmbogățirea vocabularului	Copiii sunt așezați în cerc pe scaune. Unul dintre copii stă în mijlocul cercului cu ochii închiși pentru câteva secunde, iar inițiatorul jocului va direcționa mingea către unul dintre copii aflați în cerc. Cel cu ochii închiși trebuie să ghicească după zgomot către cine s-a îndreptat mingea. Dacă ghicește, va schimba locul cu cel care a		minge

			prins mingea.		
	Joc-“Fuga dupa legume”	-dezvoltarea simțului tactil -dezvoltarea gândirii(analiză, sinteză, discriminare, asociere) -îmbunătățirea capacității de adaptare	Se formează 4 echipe. Membrii echipei stau în șir indian la distanțe egale de lădița în care se află legumele. La un semnal, primul copil din fiecare echipă aleargă să ia o legumă din lădiță, o aduce, o aruncă în crăticioara echipei și se duce la capătul șirului său. Al doilea jucător fuge la rândul său să aducă o legumă și tot așa procedează toți jucătorii, atâta timp cât sunt legume. Câștigă echipa care are mai multe legume în crăticioară. (Se poate repartiza fiecărui copil o anumită legumă care trebuie deci căutată printre celelalte. Jocul devine ceva mai greu și mai lung.)		-fructe și legume din plastic -cutii - abțibilduri
	Joc – “Nu există....fără”	-creșterea încrederii în sine -conștientizarea și depășirea temerilor	Participanții formează un cerc. Unul dintre ei are mingea și înainte de a o pasa unui alt participant spune “ nu există....fără...” (ex: nu există vară fără soare). Următorul aruncă mingea și adresează aceeași întrebare. Dacă unul dintre ei nu știe răspunsul va putea fi ajutat de către ceilalți. -fântână / zi / casă/ școală / copil / sat / lume / seară / săptămână / masină / caruță / om / copac / carte / dimineață / pădure / vacanță / ceas / grădină, floare, fluture, camera, mâncare, iepure, bucătărie, școală, masă, scaun, biserică, joc, dulap, sac, ochi, curte, pat, doctor, pisică, cioban, câmp, pădure.		
	Joc- “Pe pipăite”	-dezvoltarea atenției -îmbunătățirea capacității de concentrare pe sarcina de lucru - dezvoltarea gândirii(analiză, sinteză, discriminare, asociere)	Pe masă vor fi așezate obiecte. Jucătorii vor fi legați la ochi. Pipăind obiectele, trebuie să recunoască și să spună ce sunt		obiecte
	Joc-“Zgomotul care ne sperie”	-respectarea regulilor -îmbunătățirea motricității -autocontrol	Copiii sunt așezați în cerc și fiecare va spune, pe rând, ce zgomot îl sperie. Apoi vor emite fiecare zgomotul de care se tem, în același timp. Se va		

			crea un “haos” distractiv si copii se vor elibera de temeri.		
	Joc-“Ionuț spune...”		Scopul jocului este de a face o acțiune când se aude propoziția: “Ionuț spune că...”; a nu face nimic când nu se pronunță propoziția. Ionuț a spus:”Stați in patru labe ca o vacuță”-copii ascultă.Ionuț a spus:”Mâncați iarbă!”, copii pasc iarba.”Opriți-vă și uitați-vă că trece trenul!”, Ionuț pufnește in râs: “Bravo celor care mai pasc!”Ionuț a spus:”Opriți-vă si uitați-vă că trece trenul!”, de data asta copii ascultă.		
	Joc “Țara Tăcerii”		Toți copiii sunt așezați in rând. Unul stă in față și îi chemă pe fiecare, pe rând să vină la el in perfectă liniște. Cel care face zgomot va fi trimis înapoi. Scopul jocului este de a-i învăța pe copii să aștepte și să păstreze liniștea		

Perioada	Denumire activitate	Obiective	Descriere	Responsabil	Resurse
ZIUA II	Joc- “Ce fac eu să facă toți”	-dezvoltarea coordonării și abilității de a urma instrucțiuni.	Pe rând, fiecare copil va fi lider (cel care conduce jocul). Liderul stă in fața șirului de copii si hotărăște când si cum se mișcă: merge, aleargă, sare, țopăie, se târăște, bate din palme.		
	Joc- “ Statuile”	- dezvoltarea atenției, coordonării și autocontrolului	Paznicul stă cu spatele la statui, cântă muzică . Statuile dansează și sar de pe un “soclu” pe altul.Când paznicul se oprește din cântat, vai de statuia care nu stă pe un “soclu”! Este eliminată !		-creta (“soclul” va fi un pătrat desenat cu creta)
	Joc- “Roboții și astronauții” Copilul și mașinuța stricată	-îmbunătățirea capacității de cooperare, -îmbunătățirea capacității de concentrare pe sarcina de lucru și dezvoltarea atenției -să folosească si alte simțuri decât vederea(pipăitul si	Scopul: Un copil il conduce pe altul (robotul),care este legat la ochi de-a lungul unui parcurs care este presărat cu scaune.Jumătate dintre copii sunt roboți.Legați la ochi , nu văd nimic.Cealaltă jumătate sunt astronauții.Roboții nu se mai pot întoarce la rachetă pentru ca li s-au descărcat bateriile. Din fericire fiecare dintre ei va fi condus		-bănci, -scaune, -tamburete -cearșafuri sau covoare -unul sau două covoare

		auzul).	de către un astronaut către racheta lui. Astronautul poate să-l țină de mână pe robot și să îi spună ce să facă. De exemplu: Mergi drept înainte ! Stop! Urcă pe bancă (muntele). Coboară. Inaintează. Fă un pas mare înainte (râul). Mergi înainte, ia-o pe după stâncă. Stop. Mergi în patru labe pe covor (drum). Bravo, ai ajuns la rachetă! Obsevație: Înainte de a începe, descrieți parcursul, conducând un copil. Schimbați rolurile după ce au trecut toți roboții.		
	“ Pictăm cu mânuțele”	-dezvoltarea creativității și imaginației -îmbunătățirea abilităților motrice -creșterea încrederii în sine	Pictăm cu mânuțele un strugure și la final ne asezăm cu mânuțele pe un carton (amprente).		-acuarele -carton
	Joc-“Frig / Cald”	-îmbunătățirea vocabularului și dezvoltarea limbajului impresiv -îmbunătățirea capacității de observație și a concentrării	Scrieți o listă de cuvinte legate de frig/cald Frig: gheață, fulgi, fular, manusi, patine, om de zapada, schiuri, sanie, polul nord, craciun, reni, geacă, Crăiasa zăpezii, viscol. Cald: caniculă, soare, scăldat, suc, transpirat, fluturi, sepcuță Cuvinte neutre: gărgărită, caiet, scaun , minge, masină, fereastră Copiii aflați în picioare reacționează la cuvintele care evocă frigul: se ghemuiesc. La cuvintele “calde” se șterg pe frunte de transpirație, oftând. La cuvinte neutre sar în sus.		Listă de cuvinte
	Joc- “Încâlcitea”	La nivel fiziologic: îmbunătățirea capacității de coordonare motrică și orientare spațio-laterală La nivel mental: gândire strategică La nivel psiho-	Trebuie să fie mai mulți copii care se vor ține de mâini formând un cerc. Vor încerca să se "încâlcească", fără a da drumul mâinilor (imaginați-vă un cerc creat din puncte, puncte pe care le intersectați). Unul dintre copii va rămâne în afara cercului cu spatele la acesta, pentru a nu vedea mișcările pe care le fac colegii. Când itele sunt "gata" incurcate copilul rămas		

		social:cooperare și respect față de celălalt, responsabilitate personală, fairplay privind respectarea regulilor de joc	afară trebuie să încerce să refacă cercul inițial (intuind ordinea mișcărilor) fără sa desfacă mâinile celorlalți jucători.		
	Joc-“Impărate,impărate câți pași imi dai ?”	-îmbunătățirea capacității de concentrare a atenției -educarea unor comportamente dezirabile: răbdarea,participarea activă,respectarea regulilor	Se alege un împărat, dacă este băiat sau o regină, dacă este fată. Ceilalți jucatori se aseză la vreo 10 m distanță, după o linie trasa cu creta. Apoi, fiecare, pe rând, îl întreabă pe împărat (regină): "Impărate, împărate, câți pași imi dai ?" Apoi, după ce primește răspunsul, întreabă din nou: "De care?" In funcție de răspunsul primit, persoana respectivă se apropie de împărat (regină), realizând pașii respectivi. Dacă împăratului (reginei) nu-i place cum a făcut pașii, îl poate trimite înapoi după linie. Primul jucător care îl atinge devine noul împărat (regină). <i>Exemple de pași:</i> de uriaș - un pas mare-mare de tot de pitic - un pas mic de furnică - se pune călcâiul în vârful celui alt picior de cangur - o saritură mare de broască - o saritură mică ... se pot inventa și alți pași (sărind și învârtindu-se în aer, tumba, roata, etc)		
	Joc-“Minge sus minge jos”	-să-și dezvolte spiritul de atenție -să învețe să respecte reguli, -să facă mișcare - să își dezvolte abilități motrice să se distreze.	Jucătorii sunt împărțiți în 2 echipe (sau mai multe). Fiecare echipă va lua distanță în șir indian. La start, mingea va parcurge următorul traseu:primul jucător dă mingea pe spate pe deasupra capului la următorul care o va da printre genunchi celui din spate și tot așa până la ultimul jucător care va alerga cu mingea la start .		-mingi
	Colaj “Grădinița mea”	-stimularea imaginației și creativității -îmbunătățirea capacității de	Realizare de colaj		-foi A4 -creioane -carioci

		cooperare si colaborare cu ceilalți -îmbunătățirea abilităților de a lucra in echipă			-lipici -foarfece
--	--	---	--	--	----------------------

Perioada	Denumire activitate	Obiective	Descriere	Responsabil	Resurse
Ziua III	Joc-„Rândunică, mută-ți cuibul!”	Destinderea atmosferei	Copiii se grupează câte doi, față în față, ținându-se de mâini. Se formează mai multe astfel de grupuri. În mijloc se află un al treilea copil, pe post de „rândunică” (cei trei formează cuibul, cu rândunica în el). Un copil desemnat rămâne în afara acestor „cuiburi”. Când coordonatorul strigă „Rândunică, mută-ți cuibul!” toate păsările își schimbă cuibul astfel încât copilul rămas afară își va găsi un cuib și un altul va rămâne fără. Jocul continuă, cu schimbarea rolurilor.		
	Joc-“La țintă”	Creșterea încrederii în sine și valorificarea cu succes a resurselor personale.	Se împart concurenții în două echipe. Pe un suport sunt așezate 8 pahare de unică folosință pline cu apă la o distanță de 5 cm unul de celălalt. Cu ajutorul unei mingi ușoare fiecare participant va trebui să dărâme cât mai multe pahare din 2 încercări.		-pahare - minge
	Joc-“Hey rup”	Îmbunătățirea abilităților copiilor de a lucra în echipă Creșterea încrederii în sine Dezvoltarea spiritului competitiv	Copiii repartizați în două echipe, țin în mâini o funie pe care o trag cu putere fiecare spre echipa lui, astfel încât să nu depășească linia de demarcație dintre echipe și, totodată să tragă echipa adversă în terenul propriei echipe.		-funie
	Joc- “Ai curaj”	Creșterea încrederii în sine	Pe masă se află ouă fierte (atâtea câți copii sunt), doar unul va fi crud și acesta îl va ști coordonatorul jocului. Jucătorii trebuie să spargă ouale apăsându-le cu palma.		-oua fierte, ou crud -farfurii unica folosinta -servetele umede

	Joc-“Dacă aș fi...”	Dezvoltarea imaginației, creativității și vocabularului	“dacă aș fi animal, aș fi...” “dacă aș fi culoare, aș fi...” “dacă aș fi personaj de desene animate, aș fi...”		
	Joc-“Manancă, manancă...”	Dezvoltarea atenției și îmbunătățirea adaptabilității la grup	Copii sunt așezați în linie dreaptă. Un copil fiind “bucătar” stă în fața lor cu mingea în mână și o aruncă unuia dintre copii spunând: “Mănâncă, mănâncă...o/un...măr”, de exemplu. Copilul la care bucătarul a aruncat mingea trebuie să o prindă, dacă cuvântul rostit este un articol comestibil și să o lase să cadă dacă cuvântul rostit este orice alt obiect/lucru/fenomen.		-minge
	Confecționare măști	Dezvoltarea abilităților practice			-foi măști -foarfece -elastic -lipici cu sclipici
	Joc- “Scaunele muzicale	Dezvoltarea atenției și a spiritului competitiv	Se face un cerc din atâtea scaune cât numărul participanților, mai puțin cu unul. Copiii dansează în jurul scaunelor pe muzică, până când aceasta este oprită. În momentul în care muzica se oprește, fiecare dansator trebuie să-și găsească un scaun. Cel care rămâne fără loc iese afară din joc. La fiecare sfârșit de rundă se scoate câte un scaun din joc. Dansul continuă până când rămâne un singur scaun, câștigător fiind copilul care reușește să se așeze primul pe ultimul scaun.		-CD player -scaune
	Joc-“Boabele de cereale”	Dezvoltarea atenției și a spiritului competitiv, exersarea răbdării și dezvoltarea motricității fine.	Avem nevoie de tot felul de boabe amestecate (fasole, semințe de floarea soarelui, grâu, etc). Împărțim participanții în trei echipe și li se dă un bol cu cereale amestecate, ei având rolul de a le sorta.. Se dă startul. Echipa care va termina prima de sortat, câștigă. Câștigătorii se gândesc la o pedeapsă amuzantă pt celelalte două echipe invinse.		-boabe de cereale amestecate -boluri pahare
	Joc-“Pictăm cu mânuțele”-amprente	Dezvoltarea abilităților practice, a gustului estetic și a creativității	Pictăm cu mânuțele, iar la final ne așezăm mânuțele pe carton (amprente)		-acuarele -carton
	Joc-“Regele baloanelor”	Dezvoltarea spiritului competitiv, valorificarea cu succes a resurselor personale.	Fiecare copil va primi câte două baloane care vor fi legate de picioare. Ei vor încerca să spargă baloanele celorlalți concurenți în încercarea de a ajunge la un finish stabilit dinainte. Cine va ajunge cu baloanele nespate, e câștigător.		-baloane - sfoară

Cursul de educație parentală – “Suntem cei mai buni părinți pentru copiii noștri!

Sesiune cu valoare de exemplu

SESIUNEA 2

APRECIEREA ȘI ACORDAREA ATENȚIEI

Durata: 2 ore

Participanți : 10-12 persoane

Resurse: videoproector, laptop, boxe, prezentare.ppt, suport video, coli de hârtie, pixuri, cartonașe cu exerciții, foaie cu față veselă / față tristă și norișori, carioci, foi cu tema pentru acasă etc.

Obiective: - părinții să înțeleagă faptul că pot influența comportamentul copilului prin acordarea atenției

- părinții să înțeleagă faptul că atenția pe care o pot acorda copiilor poate fi atât pozitivă, cât și negativă
- părinții să-și însușească abilitatea de a acorda atenție pozitivă pentru a putea influența comportamentul copilului în mod dezirabil

Agenda sesiunii:

- Introducere și bun venit
- Educația copilului: de la greutăți la reușite
- Exercițiu ”Norișorii”: Ce îmi place / ce nu îmi place în comportamentul copilului meu
- Aprecierea și acordarea atenției – material video
- Exercițiu: cum ne apreciem copilul?
- Tema pentru acasă
- Evaluarea sesiunii și închidere

Educația copilului: de la greutăți la reușite

Toți copiii au, în mod regulat, comportamente care îi încântă pe părinți. De asemenea toți copii fac lucruri nu plac părinților lor. Firește că fiecare dintre noi ne dorim să constatăm cât mai multe atitudini frumoase și pozitive la copiii noștri.

În acest curs vom discuta și despre modalitățile în care îi putem încuraja pe copiii noștri să se comporte în maniera pe care o dorim. Putem oare să determinăm copiii să facă ceea ce considerăm noi că este bine? Putem să îi ajutăm?

Unii părinți consideră, mai ales atunci când copii lor se comportă în chip nedorit, că ”nu pot face nimic cu copilul. Nu îi pot influența comportamentul. Copilul este pur și simplu obraznic și trebuie să mă resemnez.”

În acest curs pornim de la premisa că putem influența comportamentul copilului. Părinții nu trebuie să se simtă neputincioși. E adevărat că nu toți părinții se deosebesc a fi la fel de pricepuți în ceea ce privește educația copiilor. Copiii, de asemenea, se deosebesc între ei. Unii au un temperament mai energic și necesită mai multă atenție, alții sunt mai liniștiți și calmi, mai ușor de crescut. Există, de asemenea, diferențe între situațiile părinților care își educă copiii. Unii au diverse greutăți (de ex. probleme financiare, lipsa sprijinului partenerului, mai mulți membri de care trebuie să se îngrijească etc.). În aceste cazuri, educația copilului poate deveni o problemă dificilă. Însă, în acest curs veți putea deprinde abilități care să poată fi utilizate și în cazul situațiilor dificile, de către toți participanții.

Părinții își pot influența copiii cu atenția pe care le-o acordă. Ei pot reacționa pozitiv ori de câte ori copiii lor manifestă un comportament dorit; de asemenea, pot reacționa în consecință atunci când comportamentul copiilor este

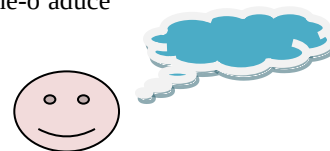
inacceptabil pentru părinți. Dacă adulții sunt receptivi la comportamentul pozitiv al copiilor și nu uită să și aprecieze acest lucru, ori câte ori este cazul, copilul înțelege, în timp, că el merită laudele respective și se simte motivat să repete comportamentul pozitiv. Un astfel de copil își creează o imagine pozitivă despre sine și este considerat de aluți un copil bun, întrucât nu va cere atenția lor într-o manieră negativă.

Însă muți părinți nu sunt atenți decât atunci când copilul lor se comportă într-un mod nedorit. Un copil care aude adesea că ceea ce face nu este bine, își creează o imagine negativă despre sine (mai ales dacă nu este apreciat niciodată pentru lucrurile bune pe care le face). Unui asemenea copil îi va lipsi încrederea în sine și va fi considerat de către adulți, probabil, obraznic, deoarece acesta cere atenție într-o manieră negativă.

Așadar, rolul părinților este foarte important. Ei pot influența comportamentul copiilor lor astfel:

- ❖ reacționând pozitiv la un comportament pozitiv;
- ❖ fiind categoric atunci când copilul face un lucru care nu este pe placul părinților. Aceștia pot interzice un asemenea comportament. Este, însă, o diferență între situația în care adultul interzice copilului ceva și cea în care copilul însuși și-l interzice.

Acestea sunt abilități despre care vom discuta pe parcursul acestui curs. Ele nu reprezintă niște noutăți, însă, aplicate conform indicațiilor și în mod consecvent, vor putea duce la schimbări observabile în comportamentul copilului și în propria noastră încredere în sine, precum și la creșterea mulțumirii pe care ne-o aduce copilul. Scopul acestui curs este: copii mulțumiți și părinți mulțumiți.

Exercițiu "Norișorii":

Ce îmi place/ Ce nu îmi place în comportamentul copilului meu?

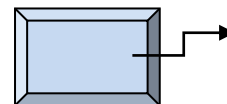
Să ne gândim care sunt tipurile de comportament pe care dorim să le aibă copiii noștri și care sunt cele pe care nu dorim să le mai aibă. Ne imaginăm că observăm aceste comportamente cu o cameră de filmat, pentru a evita să adăugăm judecata noastră despre acele comportamente; ne referim doar la ceea ce vedem și auzim.

Pe o foaie de flip-chart cu titlul Ce îmi place la copilul meu, desenăm o față zâmbitoare de la care se ridică un nor mare cât foaia. Pe o altă foaie, amplasată în alt loc vizibil, cu titlul Ce nu îmi place în comportamentul copilului meu, desenăm un chip trist și un nor de dimensiuni mari.

Părinții vor trebui să indice, în câteva cuvinte, câte un exemplu pentru fiecare dintre cei doi nori (comportamente observabile în mod obiectiv). Cei care nu pot, de prima dată, să identifice, vor beneficia de timp sau sprijin pentru a reuși.

În această situație, iată care sunt comportamentele pozitive pe care dorim să le încurajăm la copiii noștri, pentru a se repeta. Putem face acest lucru evidențiindu-le, discutând în mod pozitiv despre ele cu copilul, apreciindu-le etc.

Aprecieră și acordarea atenției - material video

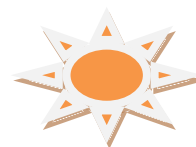

Urmărind filmul video, ne vom putea face o idee despre existența mai multor modalități de acordare a atenției în mod pozitiv/ negativ. De asemenea, vom putea vedea exact cum se aplică liniile de orientare:

Linii de orientare:

- ❖ **Acordați atenție** comportamentelor pozitive și **apreciați-le**;
- ❖ **Numiți** comportamentul apreciat;
- ❖ **Reacționați pozitiv imediat** sau cât mai curând posibil după ce copilul a manifestat un comportament dorit.

⇒ Care este părerea dumneavoastră despre filmulețul vizionat?

Exercițiu: "Cum ne apreciem copilul?"

Fiecare participant va fi primi câte un cartonaș în care este descrisă o scurtă situație. Dumneavoastră veți citi (vi se va citi) textul și veți formula o apreciere potrivită pentru respectiva situație, numind și comportamentul copilului. Scopul acestui exercițiu este acela de a exersa formularea de aprecieri.

Situații model:

1. Adrian își strânge jucăriile care erau împrăștiate pe masă.
2. Daniel curăță coșul pisicii.
3. Dorin vă aduce ceaiul la pat.
4. Laura o ajută pe sora ei, Sanda, să își facă temele la matematică.
5. Sabina ăa ajută să turnați ceaiul în cești pentru musafiri.
6. Andrei merge cu bicicleta prin curte și nu pe stradă.
7. Elena îi dăruiește tatălui său un desen făcut chiar de ea, cu ocazia zilei lui de naștere.
8. Radu își pune bicicleta la locul ei.
9. Mama pune masa, iar Anda așază paharele.
10. Monica își pune la uscat rufe.
11. Sorin dă televizorul mai încet, în timp ce dv. vorbiți la telefon.
12. George vă arată carnetul de note. La trei obiecte a obținut note din ce în ce mai bune.
13. Diana își strânge hainele împrăștiate, înainte de a merge la culcare.
14. Sandu își spală farfuria după ce a terminat de mâncat.
15. Sonia o ajută pe mama ei să taie legumele pentru salată.
16. Tiberiu o spală pe Laura pe mâini, deoarece aceasta pictase și se murdarise cu acuarelele.
17. Mircea îl ajută pe tatăl lui să dea mâncare la animale.
18. Gabriel îi recită mamei o poezie pe care a învățat-o singur.
19. Carmen îi aduce mamei flori culese de pe câmp.
20. Andrei renunță la jucăria preferată în favoarea verișorului venit în vizită.
21. Alexandru își șterge ghetuțele pentru a doua zi.
22. Mădălina își pregătește patul pentru culcare.
23. Alexia spală un măr pentru fratele său mai mic.
24. Mihaela greblează frunzele uscate din grădină.
25. Maria pregătește creioanele pentru a colora cu sora ei mai mică.

Cum v-ați simțit în timpul acestui exercițiu? Ce părere aveți despre **concluzia cercetărilor** conform căreia: **Aprecieră** are efecte mai puternice decât **pedepsirea** comportamentelor nedorite ?

Tema pentru acasă

Până data viitoare când ne vom revedea, este important să exersați ceea ce am învățat în această sesiune de curs și, apoi, să completați/ răspundeți la următoarele întrebări care reprezintă tema pentru acasă:

TEMA PENTRU ACASA -1 -

1. Fiți cu ochii pe copilul dv. în timpul acestei perioade: ce face el ca să vă atragă atenția? Acordați atenție mai ales lucrurilor bune pe care le face.
2. Încercați să descoperiți două lucruri bune pe care le face copilul dvs. Notați ce a făcut el și cum ați reacționat dvs.

Numele copilului

Ce a făcut el

Ce am zis/făcut eu

De exemplu:

Adina

a aratat desenul pe care l-a facut.

Ce frumoase sunt!

1.....

.....

.....

2.....

.....

.....

3. Lăudați-vă copilul o dată în cursul acestei perioade. Evident că îl puteți lauda și mai des! Notați un exemplu.

Numele copilului	Ce a făcut el:	Ce am zis/facut eu:	Cum a reactionat el :
De exemplu: Dan	a dat de mancare pisicii	Ce bine ca i-ai dat să mănânce pisicii!	M-a privit strălucind de bucurie.
.....			
.....			

Evaluarea sesiunii și închidere

Vom rezuma cele mai importante lucruri punctate pe parcursul sesiunii:

Acordare atenției este foarte importantă. Procedând astfel atunci când copilul nostru se comportă bine, vom observa că îl vom stimula să repete mai des acest comportament. Putem acorda atenție în mai multe moduri: lăudându-l, mângâindu-l pe cap, făcându-i cu ochiul, arătându-i interes.

Uneori, părinții le acordă atenție copiilor, fără să vrea, chiar atunci când aceștia manifestă un comportament inacceptabil. Dacă le ținem predici sau dacă începem o discuție cicălitoare despre acel comportament ("Ți-am spus de atâtea ori..."), înseamnă că le acordăm atenție negativă. Astfel, este foarte probabil, că cel mic să repete comportamentul pentru că înțelege că în astfel de momente suntem foarte atent la el, la ceea ce face.

De aceea este foarte important să îi acordăm cât mai multă atenție ori de câte ori se comportă bine și cât mai puțină atunci când are un comportament inacceptabil.

Concluzii: Cum vi s-a părut această întâlnire? Ce v-a fost util din informațiile expuse? Care sunt observațiile/sugestiile pe care ați dori să le faceți? (răspunsurile pot fi exprimate oral sau în scris).

Articole publicate pe platforma online www.bunaziuacopii.com:

<http://bunaziuacopii.ro/mici-povesti-despre-a-trai-frumos-intr-un-sat/>

<http://bunaziuacopii.ro/asumarea-de-roluri-mari-in-comunitati->

<http://bunaziuacopii.ro/putem-fi-parinti-mai-buni-pentru-copiii-nostri/>

<http://bunaziuacopii.ro/programul-gradinita-de-vara-mobila-2015>

CUPRINS:

1. Preambul	2
2. Selecția beneficiarilor.....	3
3. Screening-ul inițial al copiilor.....	3
3.1. Instrumente de lucru folosite în evaluarea inițială.....	4
3.2. Raport de evluare initială.....	4
4. Evaluarea complexă a beneficiarilor.....	5
4.1. Raport de evluare complexă.....	8
5. Terapia de intervenție și recuperare.....	10
5.1.Fișa de monitrizare pe parcursul intervenției.....	15
6. Grădinița de vară mobilă.....	15
7. Educație și consilieri parentală.....	16
7.1. Pogramul ”Școala Părinților”.....	16
7.2. Utilizarea metodei Sherborne.....	17
7.3. Utilizarea metodei Video Interaction Training.....	17
8. Activități de mobilizare comunitară	17
8.1. Ziua Familiei.....	17
8.2. Ateliere de creație.....	18
8.3. Ziua magică a poveștilor.....	18
9. Anexe.....	18